Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Horologium aeternae sapientiae

Seuse, Heinrich

[Paris], [zwischen 1480 und 1489 oder um 1485-90]

[Capitulum sextum] [septum]

urn:nbn:de:bsz:31-293072

Visual Library

Oclo̅s cordis ī deū ſe̅p te̅de̅. quatin⁹ dn̄s euellat pedes ſuos. ſcilicet affectiones a laq̄o oīs pcti paritq̨ dānationis eterne. ac ītroducere digneꝛ ī aulā palacii celeſtis. Co̅dicionesꝰ vo mali religioſi ſunt hec. ſcilicet ꝓtuia co̅tra ſuos ſupiores. Jte̅ q̄rulositas. Eſt aūt q̄rulosus qui nil vult ſuſtinere ſed ſue volūtati viuere. Cupiditas rerū tp̄aliū iordinata. ⁊ laxatio freni nimis libera ad circūſtantias pcti carnalis. Jte̅ defect⁹ dīne caritatis. īuidiaq̨ fraterne ꝓſperitatis. honoris ābit⁹ inordinat⁹. ⁊ negligentia ſctāꝝ co̅ſuetudinū: Jn ſeruicio dei ſunt pigri, ꝓ q̄ſtu reꝝ tp̄aliū ſollicitī. ⁊ oī tp̄e circa curā corporis nimis ītenti. Jte̅ proni ſūt imitari poti⁹ mala exe̅pla q̄ bona ⁊ ſuā negligentiā deffendere per alioꝝ tepiditatem. Diſcurſus faciunt inutiles. ⁊ per colloquia praua corrūpunt bonos mores. Uerba q̄ȯ habent ad horā itero̅ ſpualia. ſed facta qn̄q̨ ſubintrāt carnalia. timentes ſolū oclo̅s hoīz magis q̄ dei. Cor hn̄t mundanis deſideriis repletū: ⁊ ſi qua hn̄t bona parua multis malis ꝑmixta ſūt. ¶ Hoc igiꝛ modo co̅ſeqn̄ter in oībz aliis materiis hui⁹ libri vſq̨ ad fine̅ poterit q̄libet ſtudioſus cū diligentia floſculos extrahe̅ vn̄ poſſit ad ſalutis viā ꝓximū inducere ⁊ ad deuotione̅ excitare. ¶ Qȯ ſibimet faciendū io̅ relinq̄m⁹ vt ei ex hᵒ ſtudio fructus ſalutis ⁊ merces creſcat eťne retbutiois.

Qnaliꝛ multi fideles poſſūt dinā ſapiaz deſpo̅ſare. Et quoᵒ ꝑ quotidiana q̄dā exercicia debeāt ſe co̅tinue ī eius amore reuocare. ¶ Cplm̄ ſextū

Uenite filii audite me venite audite ⁊ narrabo vobis oe̅s q̄ timetis deū q̄ta fecit dn̄s aīme mee. Fecit ei m̄ magna q̄ potens eſt ⁊ ſcīn̄ nomen ei⁹. Plane ſpectabilia et magnalia ſunt hec. tāq̄ inſignia vt ex his no̅ īmerito admireꝛ oīs ho̅ magnificās deū ⁊ dicens. qm̄ bon⁹ qm̄ in ſclm̄ mia ei⁹. q̄obre̅ ſi ego qȯ īter hec ſobria quadā ebrietate videar.

mente excedere deo cõcedenđ eſt. Caritas eĩ chriſti vr
get nos. Jãqꝫ os nrm̃ patet. Sed et coꝛ nrm̃ dilatatũ ẽ
Auditũ ergo hunc iocunditate ⁊ exultatiõe plenũ mul
toꝝ pro ſalute indultũ. magno coꝛdis deſiderio vobis
eructuare cupio feſtinãter Et eĩ ſecretũ regis abſcõde=
re bonũ eſt. opera aũt dei reuelare ⁊ confiteri honori=
ficũ eſt. Tho. xiiº. c. Audite ergo ñc populi oĩs de rega=
libꝫ nupciis venio. et vino celi potatꝰ madeo. nupciali
thalamo potitꝰ gaudeo. Inſuper bonũ nunciũ poꝛto.
cunctiſqꝫ noua gaudia fero. Et ideo meipſũ pꝛe iubilo
nõ capio. ſed totus iocũditate infuſus exulto in domio
Queris vñ tã rara tãqꝫ inſolita gaudioꝝ materia ſit ĩ
terra nrã ſuboꝛta. Nimirũ ex hoc ꝙ in his paſchalibꝫ
gaudiis videlicet regalibꝫ ac ſpũalibus nupciis ipſe
rex ſũmus ac iperatoꝛ diuinꝰ ſuã m̃ vnicã ac dilectam
eternã ſcilicet ſapiãz in ſponſã copulauit: ſponſalia cõ
traxit. ⁊ quodãmodo ſuũ generũ fecit. O quis ego. qui
ſim gener regis. Quis ad tantã audeat aſpirare digni
tatẽ. O ꝙ̃ magnũ eſt hoc ꝙ tã pauper ⁊ modicus: tam
vilis ⁊ indignus: nullis meis meritis pꝛecedentibꝫ ad
tantã dignitatẽ debuit ſublimari. Quis eſtimare que=
at hec dona cariſſima oĩzqꝫ grãrũ actione digniſſima.
Sed neqꝫ his contentꝰ rex magnificꝰ adauxit munera:
cumulauit bñficia: ãplíauit dona: ⁊ grãz copioſe dilata
uit. Nã humilis huiꝰ ſapientie diſcipulꝰ in ea viſionis
grã quodã nouo ⁊ miſtico noĩe ab ipſa vocatꝰ frater a
mandꝰdũ in coꝛdis cubiculo nuptiali thalamo. cũ di=
uiniſſima ſponſa ſua ſecreta ſilentia petiſſet. ⁊ inter ip
ſius amoꝛis bꝛachia dulciter ſopoꝛatꝰ obdoꝛmiſſet. coꝛ
dis tñ feruido affectu admodũ perfecte vigilaret. atqꝫ
de alioꝛũ ſalute pariter ſecũ tractaret. pꝛedicta ſponſa
huiuſcemodi v̓ba intellectualiter ac ſupernaturaliter.
oĩzqꝫ moꝛtaliũ vocũ condicionibꝫ diſſimilit̃ depꝛome
bat dicens. Ex te nãqꝫ egredietur in quo oẽs gẽtes bñ=

dicent. Ex q̇bus verbis celitus prolatis nimiū delecta
tus pariter ⁊ admirat⁹. gratitudine p̄cipua ad eā con=
uerſus dicebat. O lumen oculoꝝ meoꝝ. O deſideriuꝫ
aīe mee ⁊ gaudiū mentis mee quod voce exprimi non
poteſt aīca dulciſſima nimiū formoſa pre cunctis incō
parabiliter generoſa. oībuſq̄ʒ gratiis decentiſſime per
ornata. ecce tu noſti hanc eſſe cōdicionē ⁊ ꝓprietatē a=
moris intenſi. vt hoc qđ intenſe q̇s amat hoc aliis etiā
placere cupiat. et a ceteris oībꝫ id amare ac laudare ſi
ne tn̄ ſui preiudicio cōcupiſcat. O amoroſi iā preſens
mei condicio cordis tot miſcens interi ignita ſuſpiria
verbis. Sed ecce tu vnica ⁊ ſola es illa cunctis optabi
libꝫ bonis ſupereffluent cumulata. taliſq̄ʒ te ipſa tra=
dente eſt tua ſingularis p̄rogatiua. vt q̄to q̇s amator
te pluribꝫ ſn̄ inuidia cōmunicauerit tanto perfecti⁹ te ī
ſemetipſo poſſidebit. Quapropter o benigna de ſalute
cunctoꝝ ſollicita. da modū aliquē. excogita viā congru
entē per quā hic tuus amor ac ſpiritualis deſponſatio
multiplicet vel etiā ſicut in iā nōnullis deſidioſis anti
quata eſt aliqualiter renouetur. Nā ⁊ nata a te optīe ī
ſtituta q̇buſdā ꝓuidit de neceſſariis remediis. per q̄ eo
rū cōtinua defectio quā vniuerſa tp̄is legibꝫ ſubiecta
incurrere certū eſt continue reſtauratur. Sic reuera ⁊
grē dona ne ꝑdant vel diminuant frequenti egent re=
nouatiōe. O mi ds. Si multi ſcirēt ꝑ experiētiā deſpō=
ſationē tuā eē a deo iocūdā. O ſi noſcerēt tā modicū ip
ſi⁹ eſſe laborē ⁊ remunerationis tā īmēſā eē mercedem.
Tot⁹ eſtuo cū cogito ꝙ tāta bona de ꝓpe p̄poſita a m̄l=
tis negliguntur. et ꝙ meſſis tā multa et operarii tam
pauci inueniuntur O q̄tum hui⁹ rei pre deſiderio fla
grabat doctor ille egregi⁹ apoſtolus paulus qui frater
na caritate permotus cupiebat ipſe anathema eſſe pro
fr̄ibꝫ ſuis. Ro. ix°. a. vt ſp̄ualia hec cōciliaret connubia.
Quid deniq̄ʒ ait. Deſpōdi iq̇t vos vni viro. ii. co. xi°. a.

Sed ⁊ diuinꝰ ille dñicus pater nr̃ inclitꝰ deſponſationis huiꝰ quaſi celeſtis q̇dã peraniphus cupiebat ſeipꝫ vẽdere. vt totꝰ poſſet ipendi ⁊ ſuperipendi ꝓ aiaꝝ ſalute huiuſcꝫ diui amoris inſtauratiõe. Sic et ſociꝰ ſuus idiuiduꝰ euuangelicꝰ ille franſciſcꝰ oĩa arbitratꝰ eſt vt ſtercora vt ad amorẽ hũc precioſũ õs traheret multoſcꝫ amatores chriſto lucrifaceret. Silit ⁊ multi alii deo dilecti abinicio mũdi fecerũt q̇ ſe huiꝰ rei cã tormẽtis ⁊ ꝑiculis ĩnumeris expoſuerũt. tãto feliciores huiꝰ deſponſationis participes ſe fieri arbitrantes q̃to plures potuiſſent attraxiſſe ſibi cõſortes ⁊ cõſodales. Nũc gͦ dñe mi paternis ĩherendo veſtigiis. ego quocꝫ huiꝰ amoris iaculo vulneratꝰ et zelo fratne caritatis medullitꝰ tactus genua cordis mei ad te flecto ⁊ ex totis ꝑcordiis cũ ſingultu ⁊ lacris te flagito vt hãc tuã ſpualẽ deſponſationẽ in diebꝫ nr̃is nõ perire permittas. ſed gratiã reuocatiõis ipſiꝰ aliqualẽ diuerſoꝝ cordibꝫ ĩfũdas Fac nobis tu dñe nõ ſcd̃ꝫ nr̃oꝝ meritoꝝ paruitatẽ. ſed ſcd̃ꝫ q̇d decet tuã amabilẽ atcꝫ piiſſimã bonitatem. In tua nãcꝫ clementia depẽdet tota ſalus nr̃ã. Ex eo q̇ppe miſeris es tã ineffabilit amabilis ꝙ ipſis indignis es tã pius atꝫ placabilis. Sed ne diutius te protrahã cũ ego miſer pctõr propriis delictis ꝑgrauatꝰ ſꝫ de tua ĩmenſa pietate confiſus corã te ꝓſtratꝰ iaceo. de terra nõ ſurrecturꝰ donec ex labiis tuis verbũ egrediat gratioſũ: donec propiciꝰ fias. cõſenſũ ꝑbeas. ac te nc̃ quocꝫ ſicut olĩ deſponſari permittas. ¶ Sapientia. ¶ Ego q̇d paratus eſſẽ oĩ tp̃e hoc q̇d petiſti adiplere et in hec ſpiritualia cõnubia cõſentire ſi tñ eſſent q̇ huic deſpõſationi vellẽt legitime operã dare. Sed mirũ ĩmodũ multi ſũt q̇ hãc deſiderãt arrã hẽre. Uerũtñ ꝓ eiꝰ adoptiõe nolũt laborare. verũ q̇d ſi ſñ labore hec mea feliciſſia deſpõſatio obtieri poſſꝫ ĩnumeri me ſibi ĩ aicã eligerẽt Quis ei niſi inſanus auri ĩmenſũ pondus ſibi gratus

allatũ nõ tollat et vadat. Nũc v̓o ſic eſt ꝙ ſapia trahit̃
de occultis. Job xxviii°.c. et q̇ voluerit eã poſſidere ne=
ceſſe habebit eã cũ labore et ſollicitudĩe quaſi pecuniã
q̃rere et effodere quaſi theſauros. Prouer. ii°.a. Nõ enĩ
inuenitur in terra ſuauit̃ viuentiũ ſcilicet deliciis gule
vel luxurie deditoꝝ. Sicq̇ȝ conſilio diuino decretũ eſt
ꝙ nullus hanc diuiniſſimã ſponſã accipit niſi priꝰſtre
nuiſſime in acie perſeq̃ntiũ hoĩz aut vicioſoꝝ ꝓpter ip
ſũ militauerit et aduerſa ſuſtinuerit multa. Quicunqꝫ
eĩ pie volunt in chriſto viuere perſecutionẽ patientur.
Et quicũqꝫ in his tribulationibꝫ viriliter vſqꝫ in finẽ
perſeuerauerit in hoc mundo eiꝰ in obſeq̇o. hic tãd̓ feli
citer eidẽ copulabitur ſñ fine ĩ regno ſuo glorioſo. Qui
eĩ perſeuerauerit vſqꝫ in finẽ ſaluus erit. Ma. xxiiii°.a.
Nec mirũ qꝛ labor preire debet mercedeꝫ. Quis nãqꝫ
etiã in hoc breui tp̃e optando et nõ operando obtinet
quod vult. Et ideo digni nõ ſunt ipſiꝰ perfecta deſpon
ſatione qui aduerſa dedignãtur eius ob amorẽ ſuſtine
re. Diſcipulus. Utiqꝫ dñe. Nã et catelli edũt de mi=
cis q̃ cadunt de menſa dñoꝝ ſuoꝝ. Ma. xv°.c. Et ideo
ſaltẽ hoc fiat vt ex participatione illiꝰ perfecte deſpon
ſationis diuine quibuſdã ſingulariter collate tuis quo
qꝫ infirmis ac fragilibꝫ ꝓut inuenerit manꝰ tua proui=
dere digneris. Cõdeſcende q̃ſo infirmitatibus nr̃is. et
da modũ aliquẽ hanc grãz ſcõꝫ diuerſos gradꝰ partici
pandi. Nã et diuerſos gradus habes in entibus. Aut
nũquid vnã bñdictionẽ tm̃ habes pater. Geñ. xxvii°.f.
Da igit̃ modũ aliquẽ facilẽ et tã generalẽ vt omẽs te ꝑ
ipſũ colere cupientes ſibi t̃ caritate perfecta iũgantur
vel fragilitate humana prepediti ab hac retrahantur
ſeu etiã poſtmodũ igne purgatorii condigne purgẽtur
et mereant̃ bñdictionis ipſiꝰ eſſe conſortes. Nec vniuer
ſalia vt ſoles documenta de hac re proponas ſed ad ſi
gularia ac particularia et quedam leuia et cõmunia

deſcēdas.tāꝗ̃ ſi nutrix paruulis ſuis lac ꝓbeat nō ſolidū
cibū.prīa co.iiii°.a Hec nāqꝫ īpotētatibꝫ qͥbꝫqꝫ ac ſīplici
bꝫ ſuauiꝰ ſapiūt.et faciliꝰ adiplēt. ¶Sapīa. Qm̄ ex eu
uangelio ſtati ꝓmiſſo me cū fidelibꝫ meis cēvſqꝫ ad cō
ſūmationē ſecli. Math.xxviii°.d. Nauiculāqꝫ petri licet
m̄ltiplicit̄ q̄ſſatā neq̄ꝗ̃ deſerē vellevſq̄quaqꝫ.iō ſcd̄ꝫ di
uerſa tp̄a ad excolēdā vineā meā opꝫarios deſtiaui.eiſ=
qꝫ ſalutis eterne remedia contuli.ac ſepiꝰ collata reno
uare non omiſi. Sed abinicio per nationes in aīas ſā=
ctas me tranſſundo amicos dei et prophetas ꝯſtituo.
Sap̄.vii°.d. ꝗ̃obrē in pn̄ti nūc quoqꝫ pietatis quedam
opꝫa ac dilectionis conſucta ſatis exercicia qͥbus a mul
tis diuerſoꝝ graduū ac ſtatuū hōibꝫ.deſpōſatiōis hu=
ius eterna ſalus diuerſimode cōparticipari poſſit tibi
indicabo.ſimulqꝫ qualiter amor meus iugiter renoua
ri valeat demonſtrabo.Adiciens nichilominꝰ ꝙ hi eiꝰ
dē ſapīe doctrine ſuper firmā petrā catholice et apo=
ſtolice ꝟitatis fundate extiterint deuoti imitatores bn̄
dictionis quoqꝫ ipſiꝰ q̄ per ſemen fidelis abrahe repro
miſſa eſt in chriſto ihesu erūt in ſēpiternū heredes. Igi
tur quicūqꝫ deſiderat eterne ſapīe amabilis fieri diſci=
pulus cuiuſcūqꝫ cōdicionis ſit vel ſtatus aut ſexꝰ ſeu or
dinis aut etiā religionis debet diligent̄ ſeruare ea que
ſequuntur. Que ſic ſunt tēperata vt nichil difficultatis
īportēt. et qͥlibet poſſit ea facere ſn̄ preiudicio ſue pro=
feſſionis et ſtatus. Siqͥdē diuina ſapīa nō intendit per
iſta ſtatuere aliquā obligationē vel ꝓfeſſionē vel aſtri=
ctionē qualēcūqꝫ. ſed ſolū quādā nouā dormitantis de
uotionis ſpontaneā excitationē in qua qui ſe exercita=
re voluerit bn̄ facit et laudabiliter.qui aūt hoc nō fa=
cit pro tanto non peccat nec delinqͥt. ¶Añ oīa igit̄ qͥ=
libet ſapīe diſcipulꝰ debet amorē carnalē ſi habet relin
quere.et ipſā preclarā eternāqꝫ ſapīaꝫ diuinā in ſpon=
ſā ſibi aſſumere et amicā.ꝙ ſi fortaſſis quiſpiā adeo li=

gatꝰ eſſet per amorē aliquē priuatū ꝙ ſibiipſi tā ſubito
vim īferre aſperū iudicaret eſſe ac nimis durū. ſaltem
bonū habeat propoſitū vt ab hoc amore nociuo ſe vel
lit abſtrahere cū adiutoriū diuinū occaſione aliqua ī-
uenta ſibi ſenſerit efficaciter arridere. Hi aūt qui terre
no amore ligati nō ſunt ſed alias deſides hucuſqꝫ ac te
pidi atqꝫ negligentes eiꝰ in amore fuerūt: debent hanc
ſponſā ſpiritualē quaſi de nouo deſponſare et ſe in eiꝰ
aōre recenṫ renouare pio quodā deuotiōis affectu. hoc
aūt ſic dicimꝰ eſſe faciendū vt ei cui priꝰ ſeruire ſolebant
tāꝙ dn̄o per timorē ſibi n̄c pariter ſtudeant placere et
adherere tāꝙ dulciſſime ſponſe per ſpiritualē et ītēſū
amorē. Sēper cogitantes excellentiā et pietatē huiꝰ di-
uiniſſime ſponſe ⁊ ꝙ beati ſūt illi qui eiꝰ amiciciā ī hac
vita meruerūt decorari. Et hec deſponſatio vel deſpō
ſationis antiq̄ innouatio propter feruentiorē deuotio-
nis excitationē debet fieri nō ſolū ab intra in aīa. ſed ⁊
exteriꝰ licet occulte per occulta ſigna puta per tres ꝓ-
ſtrationes ſeipſū in eiſdē tante ſponſe dando offerēdo
⁊ exhibēdo ⁊ arā deſpōſatiōis ab ea petēdo. ſcilicꝫ ali-
quā nouā grāꝫ ī ſignū dilectionis ⁊ fidelitatis. quā ne
qꝫ mors neqꝫ vita nec q̄cūqꝫ creatura ī ꝑpetuū valeat vio
lare. Et qꝛ plerūqꝫ fctā plꝰ mouēt ꝙ v̄ba fctīn qōdā no
tabile ac rarꝫ m̄ltūqꝫ motiuū ſpectās ad ꝓpoſitū ē reue
labo. Erat qdā iuueīs feruidꝰ amator q̄ aōre ṫreno relic
to ſpōſā hāc celeſtē dīnā ſcꝫ ſapiāꝫ ſibi ī aīcā elegit. cu-
piēſqꝫ vehemēṫ dilectā ī ītīmis viſceribꝫ cordis ſui īcor
porare ſecretū locū petiit. ⁊ p̄ aōris ſtupēda vehemētia
ſurgēs ⁊ veſtimēta ſua a ꝑte ſuꝑiori corꝑis extrahēs ar
repto ferro acuto ſuꝑ nuda p̄cordia pectoris ſui in ea
vbi cordis vitalis pulſus p̄cipue videṫ vigē. p̄dctm̄ fer
rū carni ſue īfixit tā valide vt ſingulis ictibꝫ cruor ſā-
guineꝰ erūpens ſeq̄reṫ ictꝰ feriētis. et ſāguis vn̄ deſuper
precordiis deorſum defluētes decurrerēt minutatim.

Sicq̧ tot acutas puncturas ſeuaſq̧ figuras hinc inde fecit. donec tādē hocmodo nomen preclarū ſue ſponſe quod eſt ihesus magnis et capitalibꝫ litteris ſuper la= titudinē cordis ſui exarauit. Cū aūt hec amoris vulne ra recentia et ſanguinolenta ſibi nimiū dulcia in car= ne liuida aliq̄diu portaſſet cū multo amoris incendio tamdē poſt multos dies ſanatus clare et perfecte pre= dictū nomen caro illa in eodē loco integraliter conſer uauit. ¶ Poſtmodū cū hic diuinꝰ amator quēlibet ter= renū amatorē ſue ſponſū vanū nomen in veſte ſecula= ri vt a nonnullis fieri ſolet deferri videbat. ex intimis precordiiſ ad diuinā ſponſā ſuā ꝯuerſus eiuſq̧ amoris ſuperexcellentiſſimas prerogatiuas cōmemorans ipiꝰ nomē nō ī tabulis lapideis aut veſtiū picturis rubrica vel attramēto cōſtrictis ſed ī tabulis carnalibꝫ cordis atꝫ litt̃is ſanguineis roſa ꝟnantibꝫ foratura ꝯſignatis ſe geſtare idelebiliter in ſuis p̄cordiis gaudebat. fructū v̓o ſalutiferū dini amoris inde ſibi creſcēre notabiliter ſentiens ex preſentia tanti noīs memoriā iugiter āmo nentis cupienſq̧ quoſlibet dn̄o ī amore ꝓficere ſuaſit eis proinde huius noīs maiorē curā habere. nō q̄dē vt idipſū faceret et ſe periculo incōſulte cōmitterent. neq̧ illud vllomodo imitari debere quod ſibi ex ſingulari dono datū fuit virtute diuina ſuperare. ſed ꝙ illud no= men ſalutiferū qualitercūq̧ formatū vel ſcriptū ſecre te quiđ et latenter aut in veſte aliqua vel alias ad libi tū pro diuini amoris excitatione ſēper deferent. Sane predictus adoleſcens amandꝰ memoriā amoris opus ideo fecit. vt quocienſcūq̧ contingeret nomen ihesus ſi bi ſoli ac deo ibiđ cognitū a ſe videri totiens priſtinaꝫ amiciciā renouaret. Sile huius q̄tū ad intentionē fac ti legimus de ſimone ſummo ſacerdote qui amiciciam quā iudas machabeus frater eiꝰ dudū cū romanis ſta= tuerat quaſi iā inueteratā cū renouare vellet clipeum

aureũ illuc inſignũ miſit. et antiquã amiciciã innoua=
uit. Primo macha. xv°. c. Sic et ipſe dñs in ſignũ federis
hõibus arcũ in nubibꝫ dedit. Geñ. ix°. b. Sic et filii iſra
el inito federe cũ dño aquã effunderent et vel aras edi
ficantes aut lapides ponentes res aliquas corporales
ſtatuerunt vt per exteriora ſigna interior fragilis hu=
mana iuuaretur memoria. Geñ. xxviii°. f. Sed et dñs di
xit filiis iſrael vt facerent ſibi fibrias per angulos pal
liorꝝ ponentes victas iacintinas quas cũ vidiſſent re=
cordarent̃ oiꝫ mandatorꝝ dñi ne ſequerent̃ cogitatioẽs
ſuas et oculos per res varias fornicantes. ſed magis
memores preceptorũ dñi facerent ea eſſentq̧ ſcti dño
deo ſuo. Nu. xv°. g. Multi quoq̧ ſcti noui teſtamenti ĩ
tranſactis añ nos tẽporibus ꝓ incitamento ſue deuo=
tionis picturas diuerſas ſibi fecerunt quidã ymagi=
nes vel cruces iuxta ſe habuerũt. Nõnulli etiã reliqui=
as vel cetã ſiliã apud ſe vt legitur hu9 rei cauſa detu=
lerunt. Hoc ergo vt predictũ eſt faciat de noĩe ihesu q̇
gratiã habuerit. Anim9 quippe humanus facilĩe a cep
tis labitur niſi freq̄ter ĩ inceptis renouetur. Itẽ ſapie
eterne deuoti cultores ac diſcipuli poſſunt q̇ volũt q°=
tidie horas ſubſcriptas ſcilicet curſum breuẽ eiuſdem
ſapĩe eterne legere. Hi aũt q̇ legere neſciunt vel legiti=
me ocupati ſunt ſeu etiã qui eas cõmutare cupiunt. di
cant loco earꝝ ſeptẽ pater ñr pro conſuetis horis ꝓ q̄ li=
bet hora vnũ. Hec autẽ debet eſſe eorũ intentio in his
horis vt diuina ſapĩa cuſtodiat eorꝝ corda et corpora.
ne ab hoc mundo ſtultiſſimo et modernis tp̃ibꝫ vani=
tatibꝫ ac malignantibꝫ pleno irreciantur. ſed caute ꝛ
ſapient̃ ãbulando a cunctis malis preſeruent̃. Itẽ in
menſa poſt bñdictionẽ añq̄ incipiant comedere dicãt
vnũ pater ñr pro elemoſina ſpirituali his aĩabꝫ q̄ ſũt
in purgatorio attendentes. q̄ periculoſũ ſit gratis ele=
moſinaꝫ comedere et per continua ſuffragia eam non

deſeruire et ꝙ piū ſit in nullo ſe iuuare valētes adiuua
re et cū ꝙta nichilominꝰ gratitudīe gaudeāt ſe in tāta
miſeria vel minimā gutā aut micā vnā q̄ cadit de mē=
ſa dn̄oꝝ ſuoꝝ recipere ꝓ refrigerio qualicūqꝫ. Et vt hͦ
exerciciū pietatis magis gratū ac perſuaſibile deuotiſ
mentibꝫ fiat ſciendum ꝙ dū deuota quedā approbate
religionis perſona ſimul cū ceteris q̇buſdā has oratio
nes faciendas de nouo ſuſcepiſſet. precipue cū magna
deuotione erga premiſſū deprofundis aiabꝫ deſolatis
dicenđ flagraret apparuerūt ei ī quadā viſione anime
multe locis purgabilibꝫ deputate q̄ exvili habitu ⁊ ge
ſtu miſerabili quē p̄ferebant ſuffragioꝝ bn̄ficio ſe īdi=
gere deflebant. Jnter quas tn̄ ſingularit̄ vna ad eā ac
ceſſit et flebilit̄ ab ea peciit vt ſe ꝑmitteret eſſe ſuū mē=
dicū. cui quotidie ī menſa deprofundis predictū ꝓ ele=
moſina erat largitura. Ex qua viſione poſtmođ feruē
tiꝰ erga hanc agebat̄ elemoſinā ſp̄ualē. ¶ Jtē pater n̄r
dulciſſimo et ſalutifero nōi eterne ſapie qđ eſt iheſus.
vt dn̄s et ſaluator n̄r oēs hos eterne ſapie diſcipulos.
ſctāzqꝫ matrē eccleſiā ſaluet et cuſtodiat a cunctis ad=
uerſis et ab oīꝫ tueatur hoſtiū īſidiis. Sane ob reuerē
tiā tanti nois ꝑmittendo vel etiā ſubīferēdo dicāt hec
v̓ba. Bn̄dictū ſit nomen dn̄i nrī ihū chriſti dei et glori=
oſe virgīs marie matris eiꝰ ineternū et vltra amen. Et
de hoc exſtant indulgentie. Ratio huiꝰ orōnis de hoc
noie eſt vt ille dulcis iheſus qui proh dolor hisvltis tē
poribꝫ de cordibꝫ multoꝝ ꝙtū ad deuotionis feruorē
delet̄ et extinguit̄ et tā dānabiliter iā ꝓiectꝰ eſt. eo ꝙ tā
īnumeri ſūt. q̇ q̄ ſua ſūt q̄runt nō que ihū chriſti Ut nū
ꝙ hoc mellifluū nomen aliquomodo reuiuiſcat et cor=
dibꝫ fideliū īculcetur ac reuocet̄ predictū fiat pietatis
exerciciū. Hāc nimirū ꝓiectionē ihū a ſuis quōdā dilec
tis ipſamet dina ſapia nōnullis ī viſione apparēs con
queſta eſt voce queruloſa. ¶ Jtē prima die ab eccleſia

conſtituta pꝛo hyſtoria ſapie cantãda videlicet pꝛima
dñica menſis auguſti.et añ vigiliã natiuitatis qñ ſcho
atur ad veſpas antiphona. O ſapiẽtia. et diebꝫ ſequẽ=
tibꝫ vſqꝫ ad noctẽ illã glorioſã ei⁹ natiuitatis fiat aliqua
ſpecialis meõria de ea in orõnibꝫ priuatis ꝑ antipho
nã vel collectã vel orõnẽ dñicã. Sicetiã aliqs tpibus il=
lis cũ vacaret priuatã miſſã de eterna ſapia celebraret
gratũ haberet. ¶ Jtẽ diſcipulis et amatoribꝫ ſapie tres
adhuc dies in anno debẽt eſſe ꝑcipue obſeruabiles. ita
ꝙ qualibet iſtaꝝ triũ dieꝝ aliquod ſpeciale obſeqũ fa=
ciant huic ſponſe ſpuali. Prima eſt dies circuncisiois
Jn hac ei die incipit ann⁹. Et ſcõꝫ conſuetudinẽ quaꝝ
dã regionũ inueteratã hac die hi q ſibi iuicẽ in aicicia
ſunt iuncti conſueuerũt ſibi ſtrenas dare et bonũ an=
nũ optare. Sic igit ſimilit ꝓ excitatiõe dormitãtis aie
ad amorẽ dinũ qlibet deuot⁹ ſapie diſcipulus et ama=
tor in hac die ad ſuã vnicã ac dulciſſimã ſponſaꝫ diui=
nã accedat et bonũ annũ pro ſtrenis ſibiipſi et omibꝫ
diſcipulis eius et ſancte matri eccleſie fideliter depoſ=
cat aliquã orationẽ ſpecialẽ faciendo vel etiã hoc con=
gruit cereũ accenſũ in honore ipſius qui eterna lux ẽ
ad altare vel ante crucifixũ offerendo vel procurãdo
in ſignũ ꝙ omnẽ ſalutẽ ſuã fidelis diſcipulus in hoc i=
ſtabili tempore recognoſcit et vult eam a ſola ſponſa
diuina habere. et ꝙ amor eius ſolius in corde ſuo de=
beat ardere et lucere. et petat vt ſi hic amor fortaſſis a
liqua occaſione extinctus eſt. tam miſericorditer reac=
cendatur vt de cetero nunꝙ extinguitur. Secunda di=
es eſt dominica in quadrageſima que dies a pleriſqꝫ
carnipriuium appellatur vt a mundi ſtultis amatori=
bus celebris habetur. et cũ vanitatibꝫ ſuperuacuis ex
pendit. Tũc ei aici et cõſodales cõueire ꝯſueuerũt ⁊ ſo
latia mũdana. pita ſibi iuicẽ facẽ. Jn ſignũ g° ꝙ illa di
niſſia ſpõſa ſuo diſcipulo debet eẽ h° totũ qd eſt gaudiũ

ac ſolacii et amoris in hoͦ mundo et in futuro ideo pro excitatione deuotionis tepidi cordis ſui faciat ſicut prius. ¶ Tercia vͦo eſt prima die menſis maii cū vernalis ſerenitas oībus grata et deſiderabilis incipit in terre germinantibꝫ pulcre apparere. Nā tūc conſuetū eſt et maxime in partibꝫ ſueuie terre alemānie ꝙ adoleſcentes de nocte ſiluas petūt et arbores viriditate foliorꝫ venuſtas precidunt. ⁊ floribꝫ ornatas et pre foribꝫ locant vbi ſe putant habere aīcas in ſignū aīcicie et fidelitatis. Sic gͦ vt ex iniquo principio conflek ſctā deuotio ſicut et de prima die menſis auguſti noſcik ab eccā factū eē. qđ ab illis ſuperuacue fit hōi mortali ab iſtis deuote fiat oīꝫ conditori. et tanto ſolliciti⁹ q̄to hec diuiniſſima amica p̄cellere oēs mortales in gratiis dubiū nō eſt. Uñ illa die ſue cariſſime ſponſe dine ad incitationē ſue deuotionis lumen corporale offerant. vel aliquā orōnē deuotā dicant ſeipſos eiđ affectuoſius recōmendando. ¶ Diſcipulis quoqꝫ ſapie ſūmo cordis affectu honoranda eſt illa m̄r ſūmi regis eterne ſapie q̄ eoſdē tāq̄ filios ꝓprios ſpeciales. in ſpeciales ſibi vult aſſumere filios et eorū curā gerere materno cū affectu Uñ quilibet deuotus ſapie diſcipul⁹ debet eā quotidie honorare cū ſalutatione angelica nouē vicibus dicta. Unū aue maria dicāt cū genuflectione ſūmomane cū primo ſurgit de lecto oīa bona opa ſua die illa facienda regie celi ad man⁹ deuote porrigēdo vt cū tā reuerēda et dilecta m̄r ea p̄ntauerit ſuo filio regi ſūmo grata et accepta fiāt ob reuerētiā tāte mediatcis. q̄ fortaſſis modica ac vilia minuſqꝫ grata fierēt imediate p̄ntata per man⁹ pctōris. Sīliter in ſero poſt ōs orōes cū iā imediate ad lectū eſt eundū. et vt eo ſecuri⁹ dormiat. ab ea petat vt q̄dquid illa die minus factū eſt per ipſam ſuppleatur. quod malefactū per ipſā pie relaxek. et qđ benefactum eſt per ipſam conſeruetur et ratificetur.

Jtē ſeptē aue maria dicant cordi genitcis dei dulciſſi-
mo oīꝫq; pctoꝝ refugio piiſſimo .vt ipſa illud ſuauiſſi
mū eterne ſapie tricliniū cunctarūq; miſerationū deo
depoſitoriū ſupereffluentiſſimū miſericorditer aperiat
⁊ inclinet ad oēs hu9 ſapie filii ſui diſciplos in vltimo
exitu ſp̄s ſui vt eos tūc pie deffendē et ad celi palatiuꝫ
cōcomitare digneť. Poſtremo v̇o oi anno proxima fe=
ria īmediate ſequente diē aiaꝝ pro eiſdē videlicet haꝝ
orōnū cū participibꝫ defūctis et pro eoꝝ caris amicis
miſſā dicant q̇ ſunt ſacerdotes vel offerant. ac centum
pater nr̄ dicant q̇ ſacerdotes nō ſūt. ſubiūgens deuote
premiſſis orōnibꝫ hanc ſupplicationē vt d̄s et dn̄s nr̄
per ſuā ⁊ eternā ſapiāꝫ miſericordiť eccleſie ſue dudū
tribulate ſubueniat. ⁊ eā ad pacē ponat et tranquillita
tē. Cōpendioſius aūt predicta recapitulantes ſciēdū
ꝙ amatores ſeu cultores eterne ſapie ſcd̄ꝫ premiſſa de
bent carnalē et terrenū amoreꝫ q̇ occaſio eſt malorum
multoꝝ deſerere. ⁊ eternā ſapiāꝫ in ſponſā ſpualē aſſu
mere vel deſponſationē hāc dudū cōtractā nouo deuo
tionis affectu renouare. ⁊ ad maiorem deuotionis in=
citationē tres proſtrationes loco orōnis ſecreto facere
cū ſe primo ad h°ſe offerūt. Jtē poſſunt facere ea q̄ ſe
quunť videlicet quotidie dicere ſeptē pater nr̄ ꝓ ſeptē
horis ſapie. ꝓ qualibet hora vnū Jtē ī menſa an̄ ſūpti
onē cibi dicant vnū in elemoſinā ſpualē his aīabus q̄
ſūt magis egentes ī purgatorio. Jtē noī ihū dulciſſi=
mo vnū cōtra oē malū ⁊ infortuniū mentiſ ⁊ corporis
eidē premittendo vel ſubiūgendo hec verba. Bn̄dictū
ſit nomen dn̄i nri ihesu chriſti. dei et glōſe v̇ginis ma=
tris eius ineternū ⁊ vltra. Et ſic erūt in vniuerſo nouē
pater nr̄. ⁊ q̇ habent grām poſſūt ꝓ incitatiōe et ſigno
dīni amoris nomen iheſu ſecū occulte portare. Hi aūt
q̇ ſciunt legere debent dicere pro maiori deuotiōe cur=
ſum de ſapientia. et intermittere ſeptem pater noſter.

primaq; ſupradicta. Itē btē virgini cū primo ſurgunt. dicant vnū aue maria. vt ipſa ſit honoꝝ ea die ab ipis factoꝝ preſentatrix. et in ſero vnū poſt ōs orōnes videlicet cū ſunt ī ꝓcinctu ſe deponēdi vt ſit maloꝝ cōmiſſorū ab eis reconſiliatrix. Itē cordi ſuo miſericordiſſio. ſeptē vt hoꝝ oiū cōdiſciplōꝝ in mortis articulo ſit adiutrix. Et ſic erūt nouē aue maria. Itē debēt prima dñica menſis auguſti cū incipit hyſtoria de ſapia ꝛ añ natale dñi dū icipiunt ſolēnes antiphone. O ſapia ꝛ cetere aliquā orōnē vel meōriā ad libitū de ſapia facere. Itē diē circūciſionis et dñicā in quadrageſima ꝛ primā diem maii debēt ī ſpeciali obſeq̄o habere. orōnē faciēdo vel candelā accenſā offerendo vel procurādo q̄bꝫ hoc facere conuenit. Et itē prima feria poſt diē aiaꝝ ꝓ oibus his ſapie diſcipulis defunctis. ꝛ pro eoꝝ caris miſſā celebrare vel offerre vel centū pater nr̄ dicere ſcđm qđ tūc cōgruit ſtatui vniuſcuiuſq;. Si vō eſſent aliqui adeo debiles vel īfirmi vel occupatioībꝫ licitis dediti vt pro tp̄e a predictis īpedirent. vel eſſent tā duri cordis aut ſclāris aīmi q̄ propt eoꝝ ignauiā neſcirent ſigula ꝓut dictū eſt applicare dicāt nouē pater nr̄ cum totidē aue maria ꝛ faciant ſuffragiū predictum. Et hec faciant illa intentione implicite qua et ceteri agunt explicite ꝛ ſufficit. Si etiā aliqui eſſent qui predicta aue maria vellent cōmutare in totiđ ſalue regina. et illud pater nr̄ quod ī menſa añ cibū ꝓ aiabꝫ dicit ī pſalmū deprofundis bn̄ facerent ad honorē eterne ſapie q̄ ē benedicta in ſclā. Porro vt ad propoſitū paululū redeamus hec perutilis doctrina t̄ erit deuote ſuſcipienda Nā vt ipſe cernis et experiri potes p̱ eā feruor deuotionis accenditur. cultꝰ diuinus āpliat. ꝓximus vtiliter edificatur. Sed ꝛ aiabus in locis purgabilibꝫ degentibꝫ piū inde adiutoriū confertur. nulliq; niſi forte impio derogatori habenti intellectum excecatū ꝛ affectu

induratū poterunt hec iusto examine probata diſpli=
cere. Ordine igitur caritatis debito hic ſeruato. ex ide
primo deuotionē ꝗ haurias deinde proximorū proui=
deas aiaꝝ ſaluti.

¶ Fructꝰ multiplex diue bn̄dictiois quē diſcipuli ſapie merenꝗ ac
cipere ex eiꝰ deſpōſatiōe. ¶ Cplm̄. viii. et vltimū.

Dū aurora finē daret et tp̄s hoc iocundū voti
uis cū gaudiis ⁊ feſtiuis laudibꝫ in huiꝰ dul
ciſſime ſponſe diuine felici allocutione expē=
ſū finē haberet. Jāiamqꝫ diſcipulus qui diui
nis interi vacauerat conſpectibus ad exteriora opera
laborioſa vocaretur ſōnūqꝫ huiꝰ quietiſſime contem=
plationis et interne ſuauitatis interrūpere obedientie
ſtimulis vrgeretur. totꝰ ad dilectā ꝯfūſus et ī amoris la
crimas reſolutꝰ ī oſcula ſctā ruens. ei quē diligebat aīa
eiꝰ p̄cordialiſſie vale dixit. crebroqꝫ brachiis amoris af
fectuoſiſſie eā ſibi ſpōſā ſp̄ualē ꝯſtringēs ſuſtinuit qua
ſi horā dīdiā et talia īt q̄ruloſa valedictiois v̄ba lacri=
moſa voce ſubintulit dicens. Nunc quoqꝫ ad te ſermo
dirigitur. o precordialis amor cordis mei cui ſoli totū
me cōmiſi. cupiens hoc in euū perpetuari. Gratias ti=
bi dilecte refero pro his aliiſqꝫ innumeris bn̄ficiis mi=
chi a te exhibitis gratia ſola collatis. tibi laus et glo=
ria in ſecula. Te obſecro igitur toto cordis deſiderio
per viſcera miſericordiarum tuarum et per virtutem
ſanguinis roſei quem abunde in tua paſſione pro hu=
mani generis redemptione fudiſti. vt hos omnes qui
te eternam ſapientiam decreuerunt modo prefato deſ
ponſare. teqꝫ voluerit colere cum premiſſis orationuꝫ
deuotis exerciciis ſeu etiam hec eadē fidelibus ſtudu=
erint cōmunicare vt nunq̄ hos omnes bn̄dictione ſa=
lutari bn̄dicas rex meꝰ ⁊ d̄s meus. Tu nāqꝫ es fructꝰ il
le benedictus olim mundo repromiſſus ī hoc ſiglārit
priuiligiatus vt cuicumqꝫ benedixeris ſit benedictus.